

THANH NAM

Tuổi già

Truyện ngắn

TUỔI GIÀ

Thanh Nam

*Tập san VĂN
Xuân Giáp Dần 1974*

tuổi già

Trần Trọng Kim

Bìa: M.P

Nguồn: Internet

Trình bày: Muôn Phương

Muôn phương góp lại, trả về muôn phương

tuổi già

THANH NAM

MỖI khi nói chuyện với lũ con, ông Nguyễn vẫn tự hào về cái thành tích đi xe đạp của mình hồi nhỏ. Ông ngó mấy chiếc Honda của bọn chúng, mỉm cười tự đắc:

– Hồi tao bằng tuổi bọn mày, tao đạp xe từ Hà Nội đi Hà Đông, đạp thi với tàu điện, một ngày bốn lượt, không biết mệt là gì! Bọn mày bây giờ...

Ông không nói hết câu nhưng mọi người đều hiểu ý nghĩa câu nói bỏ dở đó. Lũ con của ông, thằng con trai lớn

nhất vừa tới tuổi vào Đại Học, đứa con út mười hai tuổi, cả bọn sáu đứa, không đứa nào biết Hà Nội ra sao, Hà Đông như thế nào, nghe bố nhắc đến cái thành tích đó, thoạt đầu còn cho đó là một kỳ công, tranh nhau hỏi bố con đường từ Hà Nội vào Hà Đông ra sao, xa bao nhiêu cây số, coi bộ còn có vẻ say mê thích thú, nhưng sau dần thấy bố lui tới chỉ có bằng ấy chuyện, chúng đâm ra coi thường và mỗi khi thấy ông dòm ngó chiếc Honda, chúng mỉm cười ra dấu cho nhau. Thằng con lớn bạo miệng, oang oang lên tiếng điều cợt:

– Nghe đây... Nghe đây... Bố sắp sửa kể chuyện đi xe đạp từ Hà Nội tới Hà Đông cho bọn mình nghe đó!

Ông Nguyên biết lũ con đã chán câu chuyện cũ của mình, không dám nói tới chuyện đó nữa nhưng thỉnh thoảng lại hỏi vợ:

– Nay mình... Chiếc xe đạp Peugeot của tôi mua hồi đó, nếu tính theo giá sinh hoạt và tiền bạc bây giờ, có lẽ cũng gần bằng tiền mua chiếc Honda cho con Yến đấy nhỉ?

Bà Nguyên mỉm cười gật đầu ừ ào cho qua chuyện. Thật tình, bà cũng không còn nhớ được chiếc xe Peugeot mà ông chồng vừa nhắc tới là chiếc xe nào. Đàn bà dễ đồng hóa với hoàn cảnh. Bà đã quen với những chiếc xe Honda của lũ con và có vẻ tán đồng cái phương tiện di chuyển văn minh nhanh chóng này hơn là những chiếc xe đạp

cũ kỹ của chồng ngày xưa. Tuy vậy, nể chồng, không bao giờ bà lên tiếng bày tỏ ý kiến của mình mỗi khi ông Nguyên nhắc đến chuyện đó. Bà lại còn khuyến khích con không nên chống đối ý kiến bất thanh niên ngày nay phải đi xe đạp như thế hệ thanh niên ba mươi năm về trước “một ngày bốn bận Hà Nội Hà Đông mà không biết mệt!” mà chồng vẫn thường cổ vũ.

Nhưng tới khi Thái, đứa con thứ ba của ông Nguyên, đòi mua riêng cho mình một chiếc Honda thì sóng gió bắt đầu nổi dậy giữa bốn cha con. Sau bữa cơm tối hôm đó, Thái liếc nhìn bố, liếc nhìn mẹ rồi nói nhanh:

– Cuối tháng này, bố mẹ cho con tiền mua chiếc Honda...

Ông Nguyễn buông tờ báo trên tay xuống, ngó đứa con trai thứ ba, làm bộ như chưa nghe rõ, quay sang vợ:

– Nó vừa nói cái gì vậy?

Bà Nguyễn chậm rãi nhắc lại câu nói của Thái.

Ông Nguyễn vờ ngạc nhiên:

– Thế mọi khi nó đi học bằng gì? Nó đi bộ hay sao?

– Mọi khi thằng Thanh chở nó...

Bà Nguyễn trả lời.

Thanh tiếp lời mẹ:

– Bây giờ, con học khác giờ với nó, không thể đi cùng được nữa rồi.

Ông Nguyễn nhìn sang Yến:

– Còn con Yến thì sao? Hình như mày học cùng một buổi với thằng Thái phải không?

Yến lắc đầu:

– Con học buổi chiều, nó học buổi sáng mà ba!

Ông Nguyễn cười:

– Nếu vậy thì giải quyết dễ quá. Buổi sáng thằng Thái lấy xe đi, trưa về trả lại xe cho con Yến đi học buổi chiều!

Yến trợn mắt:

– Đâu có được, ba! Buổi sáng con còn chở má đi chợ. Rồi lại còn đi học thêm mấy giờ Anh Văn nữa...

Thái điềm nhiên nhắc lại đề nghị của mình:

– Con phải có một chiếc xe riêng. Có một chiếc tốt lắm, của một người bạn cùng lớp với con, giá có một trăm ngàn.

Ông Nguyễn xua tay:

– Không bao giờ nên mua đồ cũ cả, con ạ. Kinh nghiệm chơi xe bao nhiêu năm trời, tao đã biết... Những gì đã cũ không nên dùng!

Thái toét miệng cười:

– Nếu vậy, ba cho con tiền mua xe mới hả?

Ông Nguyễn nhìn vợ:

– Bà nghe nó nói gì không?

Bà vợ cười, không đáp.

Ông Nguyễn nghiêm nét mặt nhìn con:

– Bộ mày tưởng bố mẹ mày giàu lắm hay sao?

Thái bướng bỉnh lắc đầu:

– Con không biết. Cuối tháng này con phải có một chiếc xe riêng để đi học.

Ông Nguyễn im lặng ngẫm nghĩ.
Bà Nguyễn chen vào:

– Tôi đã đề nghị cho tiền nó đi tạm xe lam ít lâu, chờ có hoàn cảnh mua một chiếc xe mới nhưng nó không chịu...

Thái gần cổ:

– Xe lam? Má nghĩ coi từ nhà mình sang Khánh Hội, con phải đi mấy

chuyển xe lam tất cả? Mà đi xe lam chen làm sao nổi với mấy bà đi chợ?

Ông Nguyễn đưa một tay lên ra dấu cho hai mẹ con ngừng tranh luận rồi nghiêm chỉnh tuyên bố:

– Tao đã có giải pháp rồi!

Cả bốn mẹ con chăm chăm nhìn vào người gia trưởng chờ đợi. Ông Nguyễn tùm tùm cười, nhìn khắp mặt một lượt rồi chậm rãi:

– Thằng Thái sẽ đi xe đạp. Tao sẽ mua cho thằng Thái một chiếc xe đạp thật tốt. Tốt như chiếc Peugeot của tao ở Hà Nội hồi xưa!

Nhiều tiếng xì phát ra từ những chiếc miệng phản đối. Ông Nguyễn cau mặt:

– Tại sao? Tại sao thằng Thái không thể đi xe đạp được? Ngày xưa, tao đi xe đạp từ Tiểu Học lên tới Trung Học, rồi đi làm cũng vẫn là xe đạp, có sao đâu?

Thanh lòng khùng:

– Thời của ba khác, thời của bọn con khác!

Ông Nguyên hát hàm:

– Khác ở chỗ nào?

Yến nhanh nhẩu:

– Thời của ba làm gì đã có xe Honda? Con chắc nếu thời đó có Honda rồi thì chắc chắn không khi nào ba chịu đi xe đạp...

– Màylắm... Bọn màylắm hết!

Ông Nguyễn ngắt lời con rồi nhìn sang vợ như có ý tìm nhân chứng cho thời đại của mình rồi lại bằng một giọng trang trọng như mỗi lần ông nhắc với các con cái thời đạp xe một ngày bốn lượt Hà Nội Hà Đông, ông tiếp:

– Hồi đó, nếu muốn thì tao mua xe hơi cũng được chứ đừng nói gì cái loại xe gắn máy như thứ Honda của bọn mày! Nhưng tao thích đi xe đạp. Tao yêu cái tuổi trẻ của tao, tao muốn được mãi mãi ở trong tuổi thanh niên hoạt động chứ không muốn già sớm như bọn mày ngày nay... Cứ hỏi mẹ chúng mày thì rõ!

Yến nhăn mặt cãi:

– Đi xe gắn máy đâu có già, ba! Thanh niên ngày nay họ còn tổ chức

đua xe gắn máy rầm rầm, ba không biết hay sao?

Thanh trợ chiến cho em gái:

– Thời đại này là thời của tốc độ, tranh thủ từng phút từng giờ với đời sống chứ đâu phải là thời thanh bình, nhàn hạ như thời của ba nữa!

Thái tiếp:

– Hơn nữa Sài Gòn khác, Hà Nội ngày xưa của ba khác. Con không biết trước kia ba đạp xe từ Hà Nội vào Hà Đông ra sao chứ bây giờ, ba thử tưởng tượng từ nhà mình, đường Nguyễn Văn Thoại xa lắc xa lơ này gò lưng đạp xe qua tận bên Khánh Hội giữa trưa trời nắng... Con dám chắc là ba chỉ đi được nửa đường là gục rồi!

Ông Nguyễn cười nhạt:

– Mà nói sao? Tao không đạp nổi xe từ đây qua Khánh Hội hả?

Thái gật đầu:

– Con nghĩ như vậy đó. Không tin, bữa nào ba mượn ai một chiếc xe đạp đi thử một lần coi!

Thanh cười to:

– Ý kiến của thằng Thái hay đó. Bữa nào ba biểu diễn một vòng xe đạp như vậy coi! Chắc từ đây qua bên Khánh Hội cũng bằng con đường từ Hà Nội vào Hà Đông của ba thuở xưa...

Bà Nguyễn nạt lũ con:

– Chúng mày có im không? Bọn mày nói chuyện với bố chúng mày chớ

đâu phải nói chuyện với bạn bè mà hỗn như vậy?

Mấy đứa con cũng vừa chột nhận ra chúng quá lố nên ngồi im ngay. Nhưng ông Nguyễn chột cao hứng, nhận ngay lời thách thức của lũ trẻ:

– Bà để cho chúng nó được tự do thảo luận. Ý kiến thằng Thái vừa đưa ra nghe cũng có lý đó!

Rồi nhìn ba đứa con, ông tiếp:

– Được rồi. Tao sẽ biểu diễn tài đi xe đạp của tao cho bọn mày coi. Đừng tưởng ngày nay tao già rồi, không còn đủ sức đạp xe từ đây sang bên Khánh Hội nữa mà lằm! Nếu tao không đi nổi, tao sẽ mua Honda cho thằng Thái!

Bà Nguyên nhìn mái tóc điểm sương của chồng, ái ngại:

– Đã lâu, ông không leo lên xe đạp, sợ đi không nổi thật đó! Chuyện mua xe cho thằng Thái để rồi tôi sẽ tính với ông sau! Cứ thông thả...

Nhưng Thái đã cướp ngay lời mẹ:

– Má cứ để cho ba đi thử một lần coi sao nào? Biết đâu, ba còn khỏe hơn thanh niên bây giờ nhiều?

Câu nói khích của đứa con càng khiến ông Nguyên hăng hái hơn. Ông tưởng như đang sống trở lại ba chục năm về trước, đang nhận lời thách thức với bạn bè bơi qua Hồ Tây một mùa hè nào... Ông lên gân cánh tay, chìa ra cho vợ coi:

– Bà coi... Tôi đâu đã già! Năm mươi tuổi đâu đã có thể coi là già được!

Bà Nguyên gượng cười:

– Không phải tôi bảo ông già.. Nhưng từ bao lâu nay, ông làm việc ở văn phòng, ngày bốn buổi đi về xe díp, có đặng tới chiếc xe đạp bao giờ nữa đâu mà nhận lời thách thức với bọn con nít? Lỡ đi không nổi, phải mua xe Honda cho thằng Thái mà lại làm trò cười cho chúng nó!

Ông Nguyên đẩy vế tự tin:

– Tôi biết tôi dư sức đi về từ đây qua Khánh Hội mà! Đã thăm gì với hồi kháng chiến, tôi chở bà trên chiếc xe bánh đặc từ Bến Suôi về đến Chợ Vàng?

Bà Nguyễn thở dài:

– Lúc bấy giờ khác... bây giờ khác.
Ông so sánh làm gì!

Ông Nguyễn lắc đầu, cười:

– Không có khác chút nào hết! Đây chính là một dịp để cho lũ con mình sáng mắt ra, cho chúng hiểu giá trị của tuổi trẻ một chút!

Sau đó, những điều kiện cho cuộc thử thách được đưa ra. Ông Nguyễn sẽ mượn chiếc xe đạp của ông già Tám ở bên cạnh, sáng chủ nhật đó sẽ đạp qua nhà một người quen ở bên Khánh Hội, gần trường học của Thái, ở lại đó chơi đến trưa sẽ đạp xe trở về, đúng như giờ giấc một buổi học của Thái. Ba đứa con sẽ phóng xe gần máy giám sát cuộc biểu diễn của bố.

– Lỡ ba đi một quãng rồi hết xú quách, kêu xích lô máy chở cả xe lẫn người thì ai biết đó vào đâu?

Thái nêu ý kiến như vậy vì không tin là bố sẽ đi nổi quãng đường khá dài đó. Bà Nguyễn cũng nghi như Thái nhưng biết tính chồng, không dám can ngăn nữa.

* * *

Ngày chủ nhật đã tới. Ông Nguyễn đi mượn xe về nhà từ đêm hôm trước và giống như một tay đua trước khi lên đường, ông xem xét, o bế chiếc xe đạp già nua cũ kỹ thật cẩn thận, từ hai chiếc lốp đến bộ thắng, chiếc yên.

Bảy rưỡi sáng, cuộc biểu diễn bắt đầu. Ông Nguyễn leo lên xe đạp với tất cả hào hứng và tin tưởng. Ông đạp

một vòng trong sân nhà, miệng huýt gió một điệu nhạc mà hồi trẻ ông vẫn hát: “Nào anh em ta cùng nhau xông pha lên đàng...” Hai đứa con trai lớn ngồi sẵn trên hai chiếc Honda, rô máy đợi chờ. Yển nhìn cái lưng đã bắt đầu còng và đôi vai nhô cao của cha, có ý bất nhẫn, bảo mẹ:

– Hay là bảo ba thôi đi... Đàng nào cũng phải sắm xe cho thằng Thái...

Bà Nguyên thở dài:

– Mà ra mà nói! Tao nói ông ấy đâu có chịu nghe!

Yển ngập ngừng chưa kịp nói thì ông Nguyên đã phóng xe ra đường. Thanh và Thái cho Honda vọt theo. Thoảng một cái, cả ba chiếc xe đã mất hút đầu đường.

Yến xuýt xoa:

– Coi vậy chứ ba vẫn còn phong độ lắm. Vút một cái đã phóng lên vượt xe của thằng Thái rồi!

Nhưng, sự thật, ông Nguyễn chỉ cốt biểu diễn trước mắt vợ và con gái có một quãng đó mà thôi. Rời khỏi nhà chừng hai trăm thước, ông lại cho xe chạy chậm lại, kinh nghiệm những lần đua xe với bạn bè hồi còn đi học cho ông biết là đi đường trường phải giữ sức, cứ thông thả mà đạp thì không bao giờ thấy mệt. Hết đường Nguyễn Văn Thoại, ông Nguyễn vẫn giữ tốc độ mười lăm cây số một giờ. Chưa thấm tháp gì! Ông mỉm cười ngo ngo tới hai đứa con trai đi giám sát gần đó, thỉnh thoảng lại đua cao tay lên làm dấu cho chúng biết là mình vẫn còn

thoải mái lắm. Thanh và Thái có vẻ sốt ruột, cho xe chạy biến đi đâu hồi lâu rồi mới vòng trở lại. Ông Nguyễn đã đi được một phần ba đường. Nắng bắt đầu gắt hơn trước và chiếc áo thun mặc bên trong cũng đã bắt đầu nhơm nhóm mồ hôi. Cũng may, nhờ những ngã tư cho đèn đỏ nên ông Nguyễn được dịp ngừng lại nghỉ ngơi. Nhưng sau mỗi ngã tư ngừng lại để nghỉ, khi đạp xe trở lại, ông lại cảm thấy như chiếc xe có vẻ nặng nề hơn trước. Có lẽ tại lâu mình không quen đạp xe nên đầu gối hơi cứng. Ông nhủ thầm như vậy và lại tiếp tục cố gắng con đường sang Khánh Hội. Hai thằng con dẫn mắt lâu lâu lại phóng xe xẹt qua như trêu tức ông già. Mặc! Ông Nguyễn vẫn như một tay đua già dặn, không để đầu óc vẫn vơ nghĩ đến những chuyện khác, hai chân

vẫn từ tốn đạp xe và giữ nhịp thở cho thật đều đặn. Cuối cùng rồi chiếc xe cũng qua được cầu Khánh Hội. Đích tới mỗi lúc một gần. Ông Nguyễn nở một nụ cười thỏa mãn, quay lại nhìn hai đứa con. Chúng vẫn lượn qua lượn lại trông chừng và Thái đưa tay lên vẫy vẫy tỏ ý khâm phục. Ông Nguyễn hứng chí đạp nhanh hơn. Khi xe ngừng lại cách nhà người bạn của ông chừng hai chục thước thì mồ hôi đã thấm ra tới áo ngoài và đầu óc ông như vừa mới gọi xong, ướt sũng. Thái cho xe chạy tới bên, chăm chú nhìn bố rồi hỏi nhỏ:

– Ba mệt không, ba?

Ông Nguyễn đáp trong hơi thở hơi rối loạn:

– Mệt gì... Ngày xưa, tao...

Ông định nhắc tới con đường Hà Nội Hà Đông nhưng mệt quá, phải ngừng lại để thở. Thái cười:

– Thôi, ba vào nhà bác Lâm nghỉ đi. Bọn con đi xi-nê rồi về qua đón ba!

Ông Nguyễn gật đầu, rút khăn tay lau mặt, cởi bớt hàng khuy áo ngực cho thoáng rồi dắt xe đi bộ tới nhà bạn. Ông ở lại nhà bạn, uống chai bia, đánh ba ván cờ với chủ nhà xong thì nghe tiếng xe Honda của hai đứa con rồ máy ngoài cửa. Ông đứng lên từ ghế bạn. Ông Lâm kêu lên:

– Nắng thế này mà bác định đạp xe về nhà hay sao? Ở đây ăn cơm trưa với tôi rồi nghỉ ngơi đợi chiều mát hãy về!

Ông Nguyễn mỉm cười bí mật, leo lên xe:

– Tôi có cái hẹn gấp phải về Sài Gòn giờ này. Tuần sau sang sẽ ở lại chơi với bác đến chiều.

Rồi không chờ cho bạn nói gì thêm, ông Nguyễn đạp xe đi liền. Trời đã nắng lớn. Nhưng ông Nguyễn tự tin về chuyến đi hồi sáng, sửa lại chiếc mũ nhựa trên đầu, thông thả đạp xe. Lần này coi bộ cặp giò của ông đã quen với chiếc xe, không còn lúng túng ngượng ngập như lần đi nữa. Ông Nguyễn càng tin tưởng con đường về sẽ rút ngắn hơn.

Nhưng khi chiếc xe qua khỏi cầu Khánh Hội thì ông Nguyễn bắt đầu thở dốc. Ông phải ngừng lại một chút, rời khỏi xe và cúi xuống coi lại bánh để lấy cơ nghỉ mệt rồi mới lại tiếp tục nổi. Vòng lăn của bánh xe mỗi lúc một uể

oải, rời rạc. Ông Nguyễn phải tập trung tất cả ý chí mới ngồi vững được trên xe, vượt được nửa quãng đường trở về.

Thái vọt xe tới bên, hỏi nhỏ:

– Ba còn đi nổi nữa không, ba?

Ông Nguyễn gất:

– Sao không?

Thái ngập ngừng:

– Con coi bộ ba ì ạch quá rồi đó!

– Mặc tao!

Ông Nguyễn trừng mắt nạt con rồi gò lưng, lấy hết sức đạp thật nhanh để chứng tỏ cho con biết là mình sẽ không bỏ cuộc. Không bao giờ. Ông muốn nói thật lớn với con trai, với tất cả mọi người đi đường như vậy. Không bao

giờ, ta bỏ cuộc. Rồi ông lẩm bẩm nói cho chính mình nghe:

– Ngày xưa, ta còn đi những đoạn đường dài gấp mười lần đoạn đường này. Xe lại là xe bánh đặc, còn đeo thêm bà vợ nữa, con đường đất sỏi trâu lại gồ ghề, lồi lõm chứ đâu được bằng phẳng tráng nhựa ngon lành như đường này. Vậy mà ta đã đi qua, ta không biết mệt... Ta đâu có bỏ cuộc?

Ông Nguyên mỉm cười, ngó thẳng về phía trước. Buổi trưa như bỗng dịu hẳn đi. Cây xanh như bỗng mọc thêm hai bên đường. Ông già đạp xe đi giữa con lộ ồn ào nhất thành phố giữa một giờ nắng gắt nhất trong ngày mà cứ ngỡ là mình đang thong thả đạp xe trên con đường êm Hưng Yên từ Phố Hiến về Xuân Dương thuở nào. Xuân

Dương là quê vợ ông, bên kia bến đò Leo. Ông Nguyên còn nhớ rõ từng chi tiết nhỏ của con đường thân thuộc đó như vừa mới hôm qua, tuần trước ông mới đi qua. Cơn say ngật ngừ của chai bia uống hồi nãy làm ông nhớ tới hơi men của cút rượu ngang nhắm nháp với bì đậu nướng vàng ngậy trong chiếc quán của người bà con tản cư cất tạm trên bến đò Leo ngày nào. Ông thở dài, chóng thật, vậy mà đã hai mươi lăm năm... Hai mươi lăm năm.

Một giấc ngủ, một cơn say...

Nhiều tiếng cười khúc khích vang bên tai ông già. Choàng mắt nhìn ra, ông thấy hai đứa con trai đang đứng trước mặt và mình thì đang ngồi tựa

lưng vào một gốc cây, chiếc xe đạp dựng bên lề đường gần đó. Ông Nguyễn hốt hoảng nhồm dậy nhưng Thanh đã giữ ông ngồi lại. Thằng bé cười thích thú:

– Ba thua cuộc rồi, ba ơi...

Ông Nguyễn gạt tay đứa con lớn ra, đứng dậy, tiến lại chỗ dựng xe đạp. Nhưng Thái đã nắm lấy tay ông:

– Thôi, ba đừng đi nữa. Để con kêu xích lô máy cho ba về. Ba mệt lắm rồi...

Ông Nguyễn trừng mắt:

– Tao đi được. Tao sẽ đạp xe tiếp tục về nhà.

Thanh lắc đầu:

– Ba sẽ không đạp xe về nhà nổi

nữa đầu. Hồi này, ba xuýt té giữa đường đó, ba biết không?

Ông Nguyễn cau mặt:

– Lúc đó tao sơ ý...

Thái cười:

– Từ đây về nhà còn xa lắm. Ba lại vừa nhậu say, đi nữa thế nào cũng té, về nhà má lại mắng bọn con.

Nhưng ông Nguyễn đã leo lên xe, không thềm để ý tới những lời can ngăn của hai đứa con, tiếp tục đạp. Như vậy là ba thua cuộc bọn con rồi. Ba đã ngừng xe lại nghỉ ở dọc đường... Tiếng Thanh léo nhéo phía sau. Ông Nguyễn ừ ào trong miệng. Phải, tao thua cuộc bọn mày. Tao đã nghỉ ở dọc đường...

Nhưng tao không nghỉ luôn đâu. Tao sẽ đi tiếp tục phần đường còn lại của tao. Nhất định, tao phải về tới nhà trên chiếc xe đạp này! Nhất định...

Thanh Nam

(Trích Tập san **VĂN** số Xuân Giáp
Dần 1974, trang 130-139)

